

ЗАХТЈЕВ ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЈЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације: 1152/15

Шифра УДК (бројчано): 316.774 (497.6 РС)

Web адреса на којој се налази извјештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:

www.ffuis.edu.ba

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

Молимо вас да, у складу са чланом 149. Закона о високом образовању, (Службени гласник РС број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18) дате сагласност на урађену докторску дисертацију:

Назив дисертације: **Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери**

Научна област УДК (текст): Медији у Републици Српској

Презиме и име кандидата: **мр Анђела Купрешанин Вукелић**

Ментор и састав комисије за оцјену дисертације:

1. Др Татјана Дуроњић, редовни професор, Информационе науке – социјални аспекти, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, ментор;
2. Др Драгомир Вуковић, ванредни професор, Посебне социологије, Факултет пословне економије Бијељина, Универзитет у Источном Сарајеву, коментор;
3. Др Весна Ђурић, ванредни професор, Новинарство, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, члан;
4. Др Златиборка Попов Момчиновић, доцент, Политичка теорија (историја политичких идеја), Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, члан и
5. Др Дијана Гупта, доцент, Комуникологија, Факултет хуманистичких наука Мостар, Универзитет Џемал Биједић, члан.

Главни допринос дисертације:

Докторска дисертација мр Анђеле Купрешанин Вукелић представља методолошки комплексно научно истраживање којим је омогућено прво теоријско моделовање медијског система Републике Српске. У дисертацији се, полазећи од актуелних и значајно редефинисаних приступа у изучавању и типологизацији савремених медијских система, кориштењем сложене методологије, анализирају најзначајнији аспекти и структурални елементи медијског система РС. Анализом структурних категорија и њиховог међуодноса омогућено је стварање цјеловите слике о начину на који функционише и дјелује медијски систем РС у односу на остале подсистеме који чине друштвени систем РС. Истраживање је нарочито значајно у контексту изучавања медијских система земаља у транзицији, за које су индикативни хибридни модели медијских система. Добијени резултати истраживања представљају релевантне показатеље карактера медијског система РС и значајне индикаторе за одређене промјене у сврху његове демократизације.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата : мр Анђела Купрешанин Вукелић

Назив завршеног факултета: Филозофски факултет у Бањој Луци

Одсек, група, смјер: Журналистика

Година дипломирања: 2006.

Назив специјализације: -

Назив магистарске тезе: Феномен вишка информација и савремено друштво

Научно подручје: Социологија

Година одбране: 2011.

Факултет и мјесто: Филозофски факултет у Бањој Луци

Објављени радови кандидата:

1. Купрешанин Вукелић, А. (2014). Информациона писменост – механизам одбране од феномена вишка информација. Зборник радова са међународне конференције *Информацијска писменост на Западном Балкану*, ISSN 2233-1689, Бихаћ: Кантонална и универзитетска библиотека, 137 – 144.

2. Купрешанин Вукелић, А. (2014). Посљедице феномена вишка информација у доба нових медијских технологија. *Знакови и поруке: часопис из комуникологије*, Бања Лука: Комуниколошки колеџ, VII-1, 2014, 1–22.

3. Купрешанин Вукелић, А. (2015). Централизација и комерцијализација медијских ресурса као ограничавајући фактори у остваривању слободе медија. Зборник радова са Научног скупа *Наука и слобода*, Пале: Филозофски факултет, 431–447.

4. Купрешанин Вукелић, А., Рашевић, Д. (2015). Тема одговорности у медијској регулативи и плурализам у електронским медијима у Републици Српској. У: Александар Богданић (ур.), *Медијска слика: истраживања о одговорном новинарству* (59–85). Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

Назив и сједиште организације у којој је кандидат запослен: Факултет политичких наука у Бањој Луци

Радно мјесто: Виши асистент

Потврђујемо да кандидат испуњава услове утврђене чланом 149. Закона о високом образовању (Службени гласник РС број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18).

У прилогу достављамо:

- Извјештај Комисије о оцјени урађене докторске дисертације;
- Приједлог одлуке Наставно-научног вијећа Филозофског факултета Пале о усвајању извјештаја Комисије за оцјену урађене докторске дисертације.

Д Е К А Н

Доц. др Драга Мاستиловић

Телефон/факс: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Адреса: Алекс Шантића 1 71420 Пале, е-пошта: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>
Telefon/faks: + 387 (0)57 223 479, 227 410, Adresa: Alekse Šantića 1 71420 Pale, e-pošta: filozof@paleol.net, <http://www.ffuis.edu.ba>
Број: 1411/18

Датум: 16. 5. 2018. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 73/10, 104/11, 84/12, 108/13, 44/15, 90/16 и 31/18) и члана 57. Статута Универзитета у Источном Сарајеву (број 01-С-294-III/11, 01-С-250-Х/12, 01-С-41-ХVII/13, 01-С-198-XX/13, 01-С-44-ХVII/13 и 01-С-419-XXXIV/14), Наставно-научно вијеће Филозофског факултета Пале, на 252. сједници, одржаној 15. маја 2018. године, донијело је

ПРИЈЕДЛОГ ОДЛУКЕ

о извјештају Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације
кандидата мр Анђеле Купрешанин Вукелић

I

Усваја се извјештај Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације *Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери* кандидата мр Анђеле Купрешанин Вукелић, у саставу:

1. Др Татјана Дуроњић, редовни професор, Информационе науке – социјални аспекти, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, ментор;
2. Др Драгомир Вуковић, ванредни професор, Посебне социологије, Факултет пословне економије Бијељина, Универзитет у Источном Сарајеву, коментор;
3. Др Весна Ђурић, ванредни професор, Новинарство, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, члан;
4. Др Златиборка Попов Момчиновић, доцент, Политичка теорија (историја политичких идеја), Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву, члан и
5. Др Дијана Гупта, доцент, Комуникологија, Факултет хуманистичких наука Мостар, Универзитет Џемал Биједић, члан.

II

Коначну одлуку о усвајању извјештаја Комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације *Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери* кандидата мр Анђеле Купрешанин Вукелић, донијеће Сенат Универзитета у Источном Сарајеву.

ПРЕДСЈЕДНИК ВИЈЕЋА

Доц. др Драга Мاستиловић

Доставити:

- Сенату Универзитета;
- Кандидату;
- Комисији (1-5);
- У досије;
- У списе;
- Архиви.

Одлуком Наставно-научног вијећа Филозофског факултета Пале, Универзитета у Источном Сарајеву, број 759/18 од 13. 03. 2018. године, именована је Комисија за оцјену и одбрану урађене докторске дисертације кандидата мр Анђеле Купрешанин Вукелић под насловом "Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери" (у даљем тексту: Комисија)¹ у сљедећем саставу:

1. Др Татјана Дуроњић, ванредни професор, Информационе науке – социјални аспект, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци, ментор;
2. Др Драгомир Вуковић, ванредни професор, Посебне социологије, Факултет пословне економије Бијељина, Универзитет у Источном Сарајеву, коментор;
3. Др Весна Ђурић, ванредни професор, Новинарство, Факултет политичких наука Бањалука, Универзитет у Бањој Луци;
4. Др Златиборка Попов Момчиновић, доцент, Политичка теорија (историја политичких идеја), Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву;
5. Др Дијана Гупта, доцент, Комуникологија, Факултет хуманистичких наука, Мостар, Универзитет Џемал Биједић.

Комисија је прегледала и оцијенила докторску дисертацију и о томе подноси Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Пале, Универзитета у Источном Сарајеву сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ **о оцјени урађене докторске дисертације**

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

<p>Докторска дисертација мр Анђеле Купрешанин Вукелић под насловом „Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери“ представља методолошки комплексно научно истраживање којим је омогућено, према нашим сазнањима, прво теоријско моделовање медијског система Републике Српске (РС). Наиме, до сада није проведено свеобухватно научно изучавање медијског система РС усмерено на његово моделовање у односу на постојеће теоријске научно релевантне типологије модела медијских система. У докторској дисертацији се, полазећи од актуелних и значајно редефинисаних приступа у изучавању и типологизацији савремених медијских система, коришћењем сложене методологије, анализирају најзначајнији аспекти и структурални елементи медијског система РС. Анализом структурних категорија и њиховог међуодноса омогућено је стварање целовите слике о начину на који функционише и делује медијски систем РС</p>
--

¹Комисија има најмање три члана од којих најмање један није у радном односу на Универзитету.

у односу на остале подсистеме који чине друштвени систем РС. Савремени медијски системи као подсистеми савремених друштвених система и микро сфере, у дисертацији означене као простори деловања медија, представљају једну од значајних научних категорија у оквиру новинарства, комуникологије и медиологије, као шири оквир за изучавање различитих феномена у сфери деловања и утицаја медија.

Истраживање је нарочито значајно у контексту изучавања медијских система земаља у транзицији, за које су индикативни хибридни модели медијских система. Усмерено на испитивање детерминанти локалног и глобалног карактера и њиховог међуодноса у конфигурисању медијског система РС, истраживање може допринети надоградњи и диференцирању теоријског концептуалног оквира у изучавању транзицијских медијских система. Добијени резултати истраживања представљају релевантне показатеље карактера медијског система РС и значајне индикаторе за одређене промене у сврху његове демократизације. Проведено истраживање, такође, омогућује отворање питања за даље истраживачке поступке у различитим научним и стручним дисциплинама, нарочито у области новинарства, медиологије и комуникологије. Резултати истраживања моћи ће да се користе као научно релевантне анализе које могу помоћи да настану нови, оригинални научни и стручни радови, те постану дио библиографског пописа у наведеним научним областима. На основу добијених података омогућено је пружање стручних и научно релевантних препорука и креирање нових стратегија у развоју структуралних елемената медијског система РС, а тиме једним делом и друштвеног система РС.

Научни домети овог истраживања остварени су применом сложених методолошких приступа, тј. употребом више научних метода. Међу доминантним су: научна дескрипција, метод теоријске анализе, научна класификација и типологизација, метод моделовања и научна експликација.

2. Оцјену да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Кандидаткиња је с обзиром на претходно постављене, а потом достигнуте научне и друштвене циљеве истраживања, применом одговарајућих метода научног истраживања и квантитативних и квалитативних техника истраживања, показала темељиту упућеност у дивергентне приступе у изучавању и типологизацији медијских система и у хронологију развоја идеје моделовања медијских система, с циљем њихове примене у комплексном разматрању медијског система РС. Кандидаткиња је кроз израду инструментарија који чине три инструмента намењена различитим субузorcима, показала способност у препознавању специфичности сваког субузorca,

на основу којих су креирани различити инструменти са сложеном структуром и садржајем којим су обухваћене бројне и најзначајније варијабле у контексту идентификовања природе и карактера медијског система. Самостално прикупљену емпиријску грађу кандидаткиња је интерпретирала систематично и дубински укључивањем компаративне димензије, што подразумева висок ниво познавања локалног и глобалног контекста у којем медији делују. Сви делови рада, истраживања или идеје, који су цитирани или се темеље на другим изворима, било да су у питању књиге, чланци, документи, интернет странице или други, у дисертацији су јасно означени као такви, те адекватно наведени у попису литературе. Комисија је установила исцрпну упућеност кандидаткиње у проблем истраживања вишедимензионалног карактера, али исто тако и висок степен личног ангажмана у свим сегментима и фазама израде докторске дисертације.

3. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Мр Анђела Купрешанин Вукелић запослена је на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци као виши асистент на ужој научној области Информационе науке – социјални аспект. Анђела Купрешанин Вукелић рођена је 5. јуна 1982. године у Српцу, општина Србац. Основну школу завршила је у Кукаљама, општина Србац, као Вуковац, а средњу школу у Бањој Луци као одличан ученик. Основни студиј уписала је у Бањој Луци на Филозофском факултету на Одсеку за журналистику академске 2001/2002. године, где је и дипломирала десетком 8. марта 2006. године. Просек оцена на основном студију је 8,8. Постдипломске студије уписала је 28. 02. 2007. године на Филозофском факултету у Бањој Луци, смер Савремена социологија. У децембру 2011. године одбранила је магистарски рад под називом *Феномен вишка информација и савремено друштво* на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци и тиме стекла научни степен магистар социолошких наука. Тема докторске дисертације под називом *Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери* и подобност кандидата одобрени су на IX седници Сената Универзитета у Источном Сарајеву одржаној 23. 02. 2016. године.

Од априла 2008. године запослена је као сарадник у настави у звању асистента на Студију новинарства, првобитно на Филозофском факултету, а од маја 2009. године на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци на Студијском програму новинарства и комуникологије. Од 2012. године ангажована је као виши асистент на предметима који припадају ужој научној области Информационе науке – социјални аспект (*Медијски системи* и *Системи информисања*), а потом и на предметима који

припадају ужој научној области Новинарство (*Методе новинарства, Новинарски жанрови, Новинарство у штампи, Литерарно новинарство, и др*).

Кандидаткиња је публиковала следеће радове:

1. Купрешанин Вукелић, А. (2014). Информациона писменост – механизам одбране од феномена вишка информација. Зборник радова са међународне конференције *Информацијска писменост на Западном Балкану*, ISSN 2233-1689, Бихаћ: Кантонална и универзитетска библиотека, 137 – 144.
2. Купрешанин Вукелић, А. (2014). Посљедице феномена вишка информација у доба нових медијских технологија. *Знакови и поруке: часопис из комунологије*, Бања Лука: Комуниколошки колеџ, VII-1, 2014, 1–22.
3. Купрешанин Вукелић, А. (2015). Централизација и комерцијализација медијских ресурса као ограничавајући фактори у остваривању слободе медија. Зборник радова са Научног скупа *Наука и слобода*, Пале: Филозофски факултет, 431–447.
4. Купрешанин Вукелић, А., Рашевић, Д. (2015). Тема одговорности у медијској регулативи и плурализам у електронским медијима у Републици Српској. У: Александар Богданић (ур.), *Медијска слика: истраживања о одговорном новинарству* (59–85). Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

Кандидаткиња је учествовала на следећим научним скуповима и конференцијама:

1. Учесник на научном скупу *Наука и слобода*, Филозофски факултет на Палама, 16-18. маја 2014. године и излагач са рефератом „Централизација и комерцијализација медијских ресурса као ограничавајући фактори у остваривању слободе медија“.
2. Учесник XI Међународне научне конференције *Информацијска писменост на Западном Балкану*, Кантонална и универзитетска библиотека Бихаћ, 11-14. јуна 2014. године, и излагач на тему „Информациона писменост – механизам одбране од феномена вишка информација“.
3. Учесник на Научном скупу *Медијска слика Републике Српске: истраживања о одговорном новинарству*, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, 18. септембра 2015. године, и излагач на тему „Тема одговорности у медијској регулативи

и плурализам у електронским медијима у Републици Српској“.

4. Учесник на научном скупу *Наука и стварност*, Филозофски факултет на Палама, 21. маја 2016. године, и излагач на тему „Нормативни оквир медијског система Републике Српске у контексту државног интервенционизма и политичког паралелизма“.

5. Учесник на научној конференцији са међународним учешћем о теми *(Ре)конструкција друштвене стварности*, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, 10. новембра 2017. године, и излагач на тему „Нацрт истраживања и моделовања медијског система Републике Српске“.

Кандидаткиња је учествовала у следећим пројектима:

1. Сарадник на пројекту: *Медијска писменост – проширење компетенција писмености и одбрана од вишка информација*, координатор пројекта проф. др Татјана Дуроњић, Бања Лука, 2011. година.

2. Координатор *Клинике медијског права* организоване на Факултету политичких наука Универзитета у Бањој Луци, у оквиру USAID-овог Пројекта јачања независних медија у Босни и Херцеговини, који је имплементирао *Internews*, 2013/14. година.

4. Оцјену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему (по поглављима)²

Докторска дисертација мр Анђеле Купрешанин Вукелић у смислу квантитативног обима написана је на 287 страница. Теоријски део овог рада приказан је у првих 181 страница, а приказ резултата емпиријског истраживања од 182. до 287. странице. Структуралну целину овог рада кандидаткиња је допунулила са три прилога, које чине: анкетни упитник за новинаре, анкетни упитник за уреднике и садржај дубинског интервјуа за власнике и директоре медија. Литературу чине 173 наслова научних дела и посебно издвојени део под називом „Документи“, који садржи 49 правних и медијских регулативних докумената.

Основна истраживачка претпоставка ове дисертације да се медијски систем РС „развија и конфигурише под непосредним утицајем главних свјетских медија и чини специфичан дио свјетског медијског система, који се може одредити као транзицијски

²Испуњеност обима и квалитета у односу на пријављену тему, нарочито, треба да садржи: аналитички и системски прилаз у оцјењивању истраживачког постављеног предмета, циља и задатака у истраживању; испуњеност научног прилазу доказивања тврдњи или претпоставки у хипотезама, са обрадом података.

и хибридни модел“ у овом раду се показала као делотворна. Детаљном анализом индикатора независних и зависних варијабли (информационе детерминанте и медијски систем као последична варијабла), те кроз истраживање деловања неколико елемената означених као помоћне хипотезе рада, попут локалних детерминанти као што су тржиште, економија, политика, јавност, медијски ресурси и друго, мр Анђела Купрешанин Вукелић успела је да покаже начин преузимања карактеристика медијске епохе и савремених медиолошких процеса на медијски систем РС. Истовремено, уочени су и повратни механизми деловања инспирисани специфичношћу медијског система РС, те је тезом доказано да „медијски систем РС глобалне медијске процесе хибридизује, прилагођавајући се свјетским стандардима по форми, али не и суштински и у цјелини“. За овакав двосмерни ток посматрања међуутицаја глобалних медијских процеса на локалне и оживотворење тих процеса, и њихова делимична адаптација и измена на локалном нивоу, неопходан је био сложени методолошки приступ истраживању. Ово је важило и за теорисјки део, како и за емпиријски део рада.

Основна истраживачка оријентација била је на коришћењу општенаучног метода моделовања уз примену основних метода типологизације, апстракције и конкретизације, али и уз примену статистичког општенаучног метода. У делу рада нарочито усмереног на прикупљање и обједињавање научних чињеница, тј. теоријских учења и полазишта у њиховом разумевању, примењени су аналитичко-синтетички метод и аналитичко-дедуктивни метод. Основна истраживачка усмерења, тј. циљеви овог рада билу су: систематизовање теоријских приступа у изучавању медијских система, приказ савремене светске медијасфере кроз њене структуралне делове, тј. појединачне системе, одређивање карактеристика медијског система РС, утврђивање врста и нивоа дивергентности тог система у односу на савремене типологије медијских система, моделовање медијског система РС и откривање мере компатибилности, односно некомпатибилности унутар одређеног модела.

Приступ изучавању проблема истраживања, информационах и комуникационих карактеристика медијског система РС и њихова општост и посебност у односу на постојеће типологије медија и савремене медијске процесе, био је трипартитативан. Овај поливалентан приступ подразумевао је примену: нормативног приступа, компаративног приступа и компаративно-процесног приступа. Први се односио на анализу начина функционисања медија у различитим типологијама друштва, други је захтевао примену компаративног приступа у анализи и класификацији медијских система, док се трећи односи на приказ промена медијске структуре и појаву нових

механизама моћи и контроле.

Сходно томе, мр Анђела Купрешанин Вукелић је у раду приказала и објаснила опште и неке посебне карактеристике нормативне типологије модела медијских система, затим концептуално проширене типологије, те трипартитативну типологију Халина и Манђинија, коришћену као основну типологију за теорисјку компарацију. Кандидаткиња је анализирала издвојене димензије које одређују функционисање медијског система и то: развој медијског тржишта, политички паралелизам, професионализам комуникатора у медијима, те интензитет и природу државне интервенције. Истовремено, у разматрању овог модела, мр Анђела Купрешанин Вукелић анализирала је и димензије које објашњавају природу политичког система у којем делује медијски систем и то кроз: разматрање улоге државе, одређивање врсте демократије (договорена и већинска), врсте државног плурализма (индивидуални и организовани), степен утемељености власти на основу закона, те степен плурализма (благ и поларизован). Полазећи од Халин-Манђинијеве трипартитативне поделе медијских система на медитерански (поларизовани плуралистички модел), северно-средњоевропски модел (демократско-корпоративни модел) и северно-атлански модел (либерални модел), кандидаткиња је компарацијом успешно класификовала елементе анализе медијског система РС, те применом компаративног приступа идентификовала обрасце специфичног деловања медијског система РС, а на основу њих предложила и опште разумевање тог медијског система. На тај начин рад је резултирао конструисањем новог научног сазнања, тј. нове класификације медијског система, увођењем нових елемената, димензија и варијабли у истраживачком процесу, пре свега кроз раслојавање комуникаторског ресурса у медијима и посебним приступом сваком од њих.

Рад је у целости и на академски прихватљив начин остварио све научноистраживачке циљеве овог рада, те сходно томе значајно доприноси разоју научне мисли у оквиру медијске културе ових простора.

5. Научне резултате докторске дисертације

Основни научни домети докторске дисертације мр Анђеле Купрешанин Вукелић могу да се поделе на два нивоа. Први ниво односи се на допринос студиозном изучавању теоријских приступа у моделовању медијских система у светској медијсафери. Други ниво повезан је с истраживачком усмереношћу на недовољно систематски истражени локални медијски простор – медијски систем РС. Кроз први ниво деловања, кандидаткиња је приказала најпознатије и теоријски најсвеобухватније разумевање

медијских система у свету, те на основу тога извршила анализу и експликацију критерија који одређују медијске системе у оквиру неке типологизације. У оквиру теоријског прегледа типологија медијских система и теоријских приступа који их објашњавају и оправдавају, мр Анђела Купрешанин Вукелић, зналачки успешно је компарирала ове типолошке поделе и тиме извршила једну дубинску анализу теоријских доктринарних приступа у разумевању природе и карактеристика медијског система у целини гледајући.

Други ниво овог сложеног и константно прожимајућег приступа, у којем су се у међуоднос ставили концепти глобалног и локалног приступа анализе медијских система уопште и конкретног медијског система, кандидаткиња је прецизним фокусирањем, научно утемељеним помоћу научног инструментарија, научних метода и техника, успела да издвоји низ посебних карактеристика медијског система РС и да установи општа места и карактеризацију медијског деловања унутар медијских институција и других ресурса који су означени као елементи информационо-комуникационог система РС. Спознаја о особинама посебног и општег у медијском систему РС, а у корелацији с глобалним аспектима деловања низа актуелних медијских процеса у свету, кандидаткиња у успешно установила карактер и типологију медијског система РС.

С обзиром да је реч, према нашим спознајама, о првој научној свеобухватној типологији медијског система РС, најважнији научни резултат овог рада јесте израђен предлог моделовања медијског система РС и на основу тога понуђена и експлицирана типологија овог система. Овај научни домет свакако може пружити начин за разумевање медијског система РС и послужити као референтна полазна тачка за друга научна или слична истраживања у овој и компатибилним научним областима. На основу наведеног, важни научни домети овог истраживања су извршена свеобухватна научна дескрипција, класификација и типологизација теме истраживања, те на основу тога понуђено ново научно сазнање.

6. Примјенљивост и корисност резултата у теорији и пракси³

Докторска дисертација „Информационе детерминанте медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери“ нуди оригинално и ново научно сазнање о проблему истраживања и може постати постамент за друга истраживања која следе у области социологије медија, комуникологије, медиологије и информационих наука (социолошких аспеката). Резултате овог рада могу успешно да користе и медији као

³ Истаћи посебно примјенљивост и корисност у односу на постојећа рејешења теорије и праксе.

институције и комуникатори који раде у медијским институцијама за боље разумевање медијских процеса, савремених медијских развојних усмерења, те упознавање са медијском регулативом и правним оквирима за деловање медија и медијске индустрије на локалном и светском нивоу.

7. Начин презентирања резултата научној јавности⁴

Објављеним оригиналним и прегледним научним радовима кандидаткиње обухваћени су следећи проблеми истраживања:

Купрешанин Вукелић, А. (2014). Информациона писменост – механизам одбране од феномена вишка информација. Зборник радова са међународне конференције *Информацијска писменост на Западном Балкану*, ISSN 2233-1689, Бихаћ: Кантонална и универзитетска библиотека, 137 – 144.

У овом раду се апострофирају улога и значај информационе писмености и процеса информационог описмењавања грађана којим се стичу вештине неопходне за делотворно коришћење информација. Поред различитих приступа у дефинисању информационе писмености, у раду су представљени нови модели који своју практичну примену проналазе у процесу информационог описмењавања грађана. Ефективно коришћење и филтрирање информација, уз уважавање етичких начела, у раду су одређени као механизми одбране појединаца од прекомерне количине информација, највећим делом узроковане техничким усавршавањем постојећих и појавом нових медија. Значај концепта информационе писмености произилази из саме природе савременог информационог друштва у којем су информација и знање неизоставни ресурси у контексту његовог развоја.

Купрешанин Вукелић, А. (2014). Посљедице феномена вишка информација у доба нових медијских технологија. *Знакови и поруке: часопис из комуникологије*, Бања Лука: Комуниколошки колеџ, VII-1, 2014, 1–22.

⁴ Наводе се радови докторанта у зборницима и часописима у којима су објављени (истраживачки проблеми и резултати предмета истраживања докторске дисертације).

Однос између експанзивног развоја информационо-комуникационих технологија инкорпорираних у средства масовног комуницирања и експоненцијалног раста количине информација на планетарном нивоу, одређеног као феномен вишка информација, јесте предмет истраживања у овом раду. Као последице феномена вишка информација у раду се идентификују и издвајају следећи проблеми: проблем недостатка пажње и конфузија, проблем немогућности придавања смисла информацијама, прибегавање конзумирању кратких и лаких садржаја и продубљивање јазу у сфери знања. У раду се указује на то да хиперпродукција и хиперпонуа медијских информација нису довољан предуслов за достизање задовољавајућег нивоа адекватног информисања грађана. С обзиром на значај информације у савременом информационом друштву у раду су представљене различите теорије информација и неке од најзначајних карактеристика нових медијских технологија које доприносе повећању дистрибуције информација, олакшавању приступа информацијама, привлачности комуникационих услуга и медијских производа.

Купрешанин Вукелић, А. (2015). Централизиција и комерцијализација медијских ресурса као ограничавајући фактори у остваривању слободе медија. Зборник радова са Научног скупа *Наука и слобода*, Пале: Филозофски факултет, 431–447.

У овом раду разматрају се одређени глобални медиолошки процеси, тј. процеси централизације и концентрације медијског капитала и комерцијализације медија и медијских садржаја и њихове импликације у контексту слободе медија, квалитета и плурализма медијских садржаја. У раду су, поред прегледа доминантних медиолошких процеса на глобалном медијском тржишту и медијских организација позиционираних у виду глобалних медијских конгломерата, представљени механизми и последице деловања одређених агенса као вратара и регулатора у протоку медијских информација. Као посебан део рада издвојена је анализа степена слободе медија у Босни и Херцеговини (БиХ) према резултатима истраживања невладиних организација ИРЕКС-а (IREX - International Research and Exchange Board) и Фридом хауса (Freedom House). Анализа показује тренд опадања слободе медија у БиХ у периоду од 2009. до 2013. године у односу на пет циљева које ИРЕКС оцењује, тј. у односу на слободу говора, професионално новинарство, веродостојност извора, економску одрживост медија и подршку институција. Иста тенденција у раду је идентификована на основу извештаја Фридом хауса, који показује да је слобода медија у свету 2013. године на

најнижем нивоу у протеклих десет година.

Купрешанин Вукелић, А., Рашевић, Д. (2015). Тема одговорности у медијској регулативи и плурализам у електронским медијима у Републици Српској. У: Александар Богданић (ур.), *Медијска слика: истраживања о одговорном новинарству* (59–85). Бања Лука: Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци.

У овом раду се анализира одговорност јавних и комерцијалних медија у Републици Српској (РС) у односу на поштовање медијске регулативе, основних постулата одговорног новинарства и плурализам у медијима. Анализа медијске агенде јавног медијског сервиса (РTPC) и комерцијалних медија (АТВ и БН ТВ) у РС у односу на нормативно дефинисане професионалне стандарде и степен плурализма медијског садржаја представља предмет истраживања у овом раду. Компаративном анализом структуре програмског садржаја три телевизијске станице у раду је идентификован степен одговорности мејнстрим медија у РС. Основна претпоставка рада јесте да у раду и јавних и комерцијалних медија у РС постоје одступања у односу на одређене критерије одговорног новинарства. Приликом израде рада, могућа одступања у структури медијског садржаја у односу на критерије одговорног новинарства, те у односу на медијску регулативу, утврђена су техником анализе садржаја којом је обухваћена медијска агенда наведених телевизија. У раду се закључује да формални, регулаторни услови за одговорно медијско деловање у РС постоје. С друге стране, анализом програмског садржаја утврђено је да ниво плурализма медијског садржаја није задовољавајући.

Научни резултати докторске дисертације биће јавно презентовани научној и стручној јавности кроз учешће на научним скуповима и конференцијама, у виду научне монографије или објављивањем оригиналних научних радова у часописима и зборницима релевантним за научну област којој припада проблем овог истраживања.

8. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ⁵

Комисија на основу предложеног у Извјештају о оцјени урађене докторске дисертације мр Анђеле Купрешанин Вукелић под насловом „Информационе детерминанте

⁵У закључку се, поред осталог, наводи и назив квалификације коју докторант стиче одбраном тезе.

медијског система Републике Српске у глобалној медијасфери“ констатује да је проведено методолошки комплексно научно истраживање са оствареним значајним и научно релевантним донетима, те да сходно томе нуди оригинално и ново научно сазнање. Дисертација упућује на висок ниво ангажмана кандидаткиње и у теоријском и у емпијском делу рада, темељиту и свестрану упућеност кандидаткиње у проблем истраживања и на систематичан и методолошки адекватан приступ предмету истраживања. Рад је у целости, тј. у погледу форме, структуре, садржаја и методолошки испунио академске критеријуме и на тај начин је резултирао конструисањем новог научног сазнања увођењем нових елемената, димензија и варијабли у истраживачком процесу.

На основу наведених констатација и у извештају претходно изнесених оцена у односу на сваку од категорија значајних за оцену докторске дисертације Комисија предлаже Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Пале и Сенату Универзитета у Источном Сарајеву да усвоји овај извештај како би се кандидаткињи, након рока који је предвиђен за увид јавности, могао одредити датум за одбрану докторске дисертације. Усменом одбраном пред назначеном Комисијом кандидаткиња стиче научни степен доктора друштвених наука (новинарство).

Мјесто: Пале, Бања Лука
Датум: 23. 04. 2018. године

Комисија:

1. Др Татјана Дуроњић, у звању ванредног професора, Информационе науке – социјални аспект, Универзитет у Бањој Луци, Факултет политичких наука у Бањој Луци, ментор;

2. Др Драгомир Вуковић, у звању ванредног професора, Посебне социологије, Универзитет у Источном Сарајеву, Факултет пословне економије у Бијелини, коментор;

3. Др Весна Ђурић, у звању ванредног професора, Новинарство, Универзитет у Бањој Луци, Факултет политичких наука у Бањој Луци, члан;

4. Др Златиборка Попов Момчиновић, у звању доцента, Политичка теорија (историја политичких идеја), Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, члан;

5. Др Дијана Гупта, у звању доцента, Комуникологија, Универзитет Џемал Биједић, Факултет хуманистичких наука у Мостару, члан;

Издвојено мишљење⁶:

1. _____, у звању _____ (НО _____, УНО _____),
Универзитет _____,
Факултет _____ у _____, члан Комисије;

⁶Чланови комисије који се не слажу са мишљењем већине чланова комисије, обавезни су да у извештај унесу издвојено мишљење са образложењем разлога због се не слажу са мишљењем већине чланова комисије (члан комисије који је издвојио мишљење потписује се испод навода о издвојеном мишљењу).